

Uprava Združenja delavcev pri Visokem komisarju

Predvčeršnjim dopoldne je v prisotnosti strokovnjaka Pokrajinske zveze delavcev Visoki Komisar sprejel v vladni palači predsednika in upravo omenjene zveze.

Po kratkih besedah tovariša Dal Prā, ki je poudarjal važnost sodelovanja in opisal do sedanjega delo navzočih tovarišev, je predsednik dr. Alujevič prečital poročilo o dosedanjem delovanju in o doseženih uspehih.

Ko je v imenu članov odbora in v imenu vseh delavcev naše pokrajine iskreno pozdravil in se toplo zahvalil Visokemu Komisarju, je nato podal poročilo o organizacijskem delu zveze, ki je sestavljena iz 21 pokrajinskih sindikatov, iz 15 skupin profesionalcev in 15 občinskih sindikatov, navajajoč, da je ostalih osem pokrajinskih sindikatov še v stanju sestave in urejevanja.

Nato je dr. Alujevič omenil mnogoštevilne kolektivne pogodbe, ki so že sklenjene ali pa so tik pred zaključkom, ter mnogoštevilne važne zadeve, ki so bile v ozračju prijateljskega delovanja pospešene in dobro rešene.

Na koncu je izjavil trdno voljo za lojalno sodelovanje, ki preveča voditelje in delavce, da slednji lahko vedno ugotavljajo, kako mnogo se je že storilo v korist delavskih množic cele pokrajine.

Visoki Komisar se je zahvalil tovarišu Dal Prā in dr. Alujeviču za pozdrave ter izjavil svoje zadovoljstvo nad doslej izvršenim delom. Te tople besede so bile namenjene seveda tudi vsem njunim sodelavcem. Visoki Komisar je nato omenil, da mu prisotnost članov zveznega odbora nudi še enkrat ugodno priliko, da naslovi svoj prisrčni pozdrav vsem

delavcem naše pokrajine ter jim zagotovi svoje žive simpatije.

Nato je omenil ukrepe, ki jih je kot predstavitelj fašistične vlade v naši pokrajini podvel v korist delavskega razreda ter dostavil, da bo tudi v bodočnosti vedno z vso naklonjenostjo proučeval vprašanja, ki se tičejo kolektivne delavnosti Pokrajine, zlasti pa onih, ki težko in trdo delajo, kajti ravno slednji so Vladi najbolj pri srcu. Tudi v tem pogledu bo poslušno sledil jasni Ducejevi zapovedi, ki pravi, da je treba iti ljudstvu na roko.

Ekse. Grazioli je nato opisal obširno podporno delo, ki se je izvršilo ali pa se še vrši v korist potrebnejših. Nato je na kratko prikazal gospodarski položaj Pokrajine, naglašajoč mnoge težkote, ki danes ovirajo uspešno delo, kakor je to zlasti sedanje nezadovoljivo duhovno stanje, ki preveča del prebivalstva. Te nevednosti se morajo pripisati izključno te komunisti, ki zlorablajo dobro vero prebivalstva hote izzivajo nered in povzročajo uničevanje, kjer je potrebno konstruktivno delo, da se vsem omogoči mirno življenje.

Naglasil je, da se bo red vzdržal na vsak način z vsakršnim sredstvom in da je prepričan, da bo delovno katoliško slovensko ljudstvo znalo vedno bolj razlikovati v svojem lastnem interesu in v interesu svoje bodočnosti, na kateri strani sta pravičnost in kje uničevanje ter izključna služba boljševizma.

Ob koncu je podal navodila za nadaljnjo delavnost, ki jo je treba izvesti zlasti v središčih pokrajine ter je izrazil svoje trdno zaupanje v lojalno sodelovanje delovnega ljudstva. Zaključil je svoj govor s pozivom, naj navzoči dvignejo svojo pobožno misel k Duceju, prvemu delavcu Italije.

Zaupniki šolskega združenja pri Visokem Komisarju

Ljubljana, 1. oktobra.

Vis. Komisar je včeraj popoldne v vladni palači v navzočnosti strokovnjaka prof. Spangara sprejel predsednika in zaupnike šolskega združenja za Ljubljansko pokrajino. Navzoči so bili prof. Rihard Zupančič, zaupnik vseučiliških profesorjev dr. Henrik Steska, zaupnik asistentov in lektorjev dr. Oskar Reya, zaupnik knjižnic dr. Janko Šlebingar, zaupnik sred-

njih šol prof. Franc Grafenauer, zaupnik meščanskih šol profesor Franc Bajd ter zaupnik ljudskih šol ravnatelj Leopold Paljk.

Po nekaj strokovnjakovih besedah je predsednik prof. Zupančič izrek v imenu vseh učiteljev po raznih šolskih panogah pokrajine vdan pozdrav Visokemu Komisarju.

Profesor Zupančič se je zahvalil za ukrepe fašistovske vlade na korist slovenske šole in je zagotovil, da je poučujoči sloj pripravljen sodelovati in bodo voditelji novega združenja vse svoje sile usmerili k temu namenu.

Visoki Komisar se je zahvalil za pozdrav ter omenil, kaj vse je fašistovska vlada storila za slovensko šolo in slovenske kulturne ustanove. Poudaril je, da mora poučujoči sloj čutili vso odgovornost za naloge, ki mu je zaupana v sedanjem trenutku, zakaj od njegovega dela je v neki meri odvisna bodočnost slovenskega ljudstva samega.

Ekse. Grazioli je tudi poudaril, da je treba sodelovanje dokazati zlasti z dejanji. Zagotovil je svojo podporo vsem, ki mu se vedli in bodo vedli brezpogojno lojalno, dodal pa je, da bo kar najtrše udarjen vsakdo, ki misli, da bo lahko še naprej deloval drugače, kakor pa po poti najlojalnejšega sodelovanja s fašistovsko Italijo. Nato je dal nekaj navodil glede delovanja in nalog, ki so zaupane združenju.

V treh vrstah...

V Vojniku pri Celju so umrli v zadnjem času naslednji: Mimi Ocvirkova, Stefi Antloga rojena Kaš, Ahlik Vanci, občinski elektromonter, 18 letni posestnikov sin Krž Martin, Dobrotinšek Martin od Sv. Tomaža, Dobrotinšek Lojze, trgovski pomočnik pri trdnici Rakusch v Celju, Belak Blaž, krojač, brat celjskega elektromonterja Belaka, Flegler Tinci, posestnikov sin iz Vojnika, Staube Franc, avtomehanik, Klinc Martin, posestnik iz Arclina pri Celju in Dobrotinšek Nejc ter Krž Martin star. iz Vojnika. Naj v miru počivajo!

V Mariboru je umrl po dolgem trpljenju Friderik Bolanac. Pokopali so ga na pokopališču na Podbrdju.

V Dobrem polju so pokopali v zadnjem času naslednje pokojne domačine: Ignacija Babiča iz Male vasi, Vodičarja Antona in Strah Julija iz Kampilj, dalje Strah Franca in Julija ter Babiča Staneta, Noseta Julija, Antona in njegovega sina Antona ter Bušarja Antona. Vse so izkopali v bližnjem gozdu, kjer so bili v skupnem grobu. Istočasno so pokopali v Dobrem polju 18 žrtev in 3 partizane.

Umrli je bivši trgovec in posestnik v okolici Celja Sef Andrej. Pokopali ga bodo jutri na pokopališču pri Sv. Križu.

V Stožicah pri Ljubljani je umrl 64 letni železn. uslužbenec Franc Ložar. V ljubljanski bolnišnici je umrl Janez Verbič, gradbeni tehnik iz Kamnika pri Presejru. V Laurentalu v Nemčiji je umrl Janez Horžen, posestnik iz Zupče vasi pri Cerkljah ob Krki.

Katekizem v popravljenem prekmurskem narečju bo izšel v novi izdaji.

Brezvestna početja teroristov na Kočevskem

Pri Mozlju so »trockisti« ubili dva mlada fašistična Triestince

Dan za dnevno odkrivanju vedno več zločinstev in umorov, ki so jih izvršili brezvestni komunistični zločinci v raznih predelih naše pokrajine. Prispela so tudi poročila o komunističnem besenju, ropanju in morijah na Kočevskem.

Pri Mozlju so trockisti prišli 20 letnega »Evgena in 17 letnega Graziana Altrana, mlada Triestince, ki sta bila zaposlena pri odpremi lesa za račun Gozdne Milice. Komunisti so ju ustrelili v gozdu. Priča temu krvavemu dejanju je bil neki kmet iz Mozlja. Iz nekega drugega vira pa se je celo izvedelo, da sta bila nesrečna fašistična mladeniča celo živa zakopana.

V kočevski okolici so partizani ustrelili Nemca Pavla Plescheta, Floro Jakličevega ter njeno hčer Floro, poročeno Wolf. Znanje so tudi podrobnosti o zločinstvih komunističnih zlikovcev v okolici Starega trga na Kolpi, kjer so partizani grozovito mučili nekega kmeta in zahtevali od njega priznanje, da je izdal Italijanom zločince in razbojnike v dotičnem kraju. Pred njim so

mučili neko žensko in ustrelili tri osebe, med njimi 19 letno Marijo Ferderberjevo.

V Handlerjih so ubili 70 letno staro Heleno Putre, kočevsko Nemko. To sicer ni prvi primer, ko so komunistični krvniki pokazali svojo okrutnost nad takimi stariimi ljudmi. Poročilo pravi dalje o številnih drugih umorih, med drugim tudi o umoru nekega 15 letnega dečka, ki so ga rabili ubiti 27. avgusta.

V Kočevje je prispelo značilno poročilo, ki pravi med drugim: »Partizani so v Podjanku ubili 21 oseb. Vsaka najmanjša kritika o partizanih je prinesla smrt.«

Kam je privedlo partizanstvo nekatere zaslepljene, dokazuje dejstvo, da sta bili na Kočevskem izredno goreči partizanki tudi sestre, ki so jima komunisti ubili mater, kljub temu pa sta stopili v njih službo.

To je še zdaleka nepopoln spisek zločinskih dejanj na Kočevskem, kajti vedno več je strašnih razkritij o komunističnih zločinstvih.

Vse komunistične krvnike čaka tako plačilo

Komunistična morilska vodilna tolpa ni le razkrojena, temveč prejema tudi že svoje plačilo za nasilja in zločinstva. Iz vseh krajev prihajajo poročila o stalnem zasledovanju partizanskih moralnih tolpe, katerih kolovodje padajo.

Tako so v St. Petru v Novem mestu ujeli proslulega trgovca iz Novega mesta Kosa Vinka, ki je zlasti zadnji čas strahoval novomeško okolico. Čaka ga zasluženno plačilo za strašna zločinstva in strahovanja.

V Velikih Laščah čaka na zasluženno plačilo za razbojništva znani komunist, diplomirani filozof Jager Emil, med ljubljanskimi akademiki znan kot »brazilska kavca«. Pri njem so našli dnevniki, po katerem je razvidno, da je imel ta Kidričev pajdaš vlogo pri OF. Hodil je po Dolenjskem in nastopal kot propagandni recitator, s študenti pa je osnoval propagandno gledališče, ki je nastopalo v raz-

nih krajih. Zadnji njegov komičen nastop je bil v Dobrem polju, kjer se je hotel hliniti, da so ga partizani prisilno odvedli s seboj, česar pa mu nihče ni verjel, ker ga predobro poznajo.

Vojaška oblast je med drugim presenetila komunistično organizacijo v Bizoviku pri Ljubljani in zajela partizanski odbor. Takoj so ustrelili Mojskercer Franca in še enega Mojskercer, Horvata, Janežiča in Loboda. Mojskercer je sodeloval kot terenec pri vseh morijah, obenem pa so se pri njem zbirali vsi vodilni bizovski in drugi važni partizanski velikani. Mojskercer je imel stike tudi z Lado Potokarjem, katerega je zaslužen kazen že doletela. Pri Mojskercerju so imeli komunisti skrivališče v sebi brez oken in vrat, kamor so prihajali s podstrešja. Komunisti so ljudi strahovali do zadnjega, saj so še pred kratkim izsiljevali od njih živež, zlasti pšenico za partizane.

Dodatki za bolnike ter sladkor za dojenčke in starejše osebe

Bolnikom, ki so po predloženih zdravniških spričevilih upravičeni dobivati posebne dodatke raciniranih živil, bo delil mestni preskrbovalni urad bolnišnica nakazila dopolne od 8 do 12 samo v pritličju Turjaške palače v Križankah, Gosposka ulica 15, po naslednjem razporedu:

V četrtek 1. oktobra bolnikom z začetnicami priimka A do C, v petek 2. oktobra z začetnicami Č do E, v soboto 3. oktobra z začetnicami F in G, v ponedeljek 5. oktobra z začetnicami H do J, v torek 6. oktobra z začetnico K, v sredo 7. oktobra z začetnico L, v četrtek 8. oktobra z začetnico M, v petek 9. oktobra z začetnicami N in O, v soboto 10. oktobra z začetnico P, v ponedeljek 12. oktobra z začetnicami R in S, v torek 13. oktobra z začetnicami Š in T, v sredo 14. oktobra z začetnicami U in V in v četrtek 15. oktobra z začetnicami Z in Ž.

Nakazila na sladkor za dojenčke in starejše osebe bo mestni preskrbovalni urad dalil samo onim, ki predlože zdravniško spričevilo, po naslednjem vrstnem redu: v petek 16. okt. onim z začetnico priimka A do C, v soboto 17. oktobra z začetnicami Č do H, v ponedeljek 19. oktobra z začetnicami I do L, v torek 20. oktobra z začetnicami M do P, v sredo 21. oktobra z začetnicami R do S, v četrtek 22. oktobra z začetnicami Š do U in v petek 23. oktobra z začetnicami V do Z. Črta je opozarjamo, da bodo dobili nakazila samo v Turjaški palači v Gosposki ulici št. 15.

Vsi, ki pridijo po nakazila za bolnike, dojenčke in starejše osebe, naj si dobro zapomnijo, da morajo s seboj prinesli živilsko nakaznico upravičencev za oktober.

Pripominjamo, da bodo tisti, ki bodo mestnemu fizikatu predložili zdravniška spričevila po 5. oktobru, dobili nakazila za bolnike šele po 25. oktobra.

Zdravstveni zavodi, ki so upravičeni dobivati posebne bolniške dodatke, naj pridijo po nakazila v soboto 3. oktobra in v ponedeljek 5. oktobra od 16 do 19 tudi v Turjaško palačo. Da ne bodo neprijetnosti in pritožb, naj upravičenci ta razpored izrežejo in shranijo, ker se zaradi velikega navala urad nikakor ne more ozirati na reklamacije zamudnikov in tistih, ki ne bi upoštevali objavljenega razporeda. Kdor ne bo o pravem času prišel po nakazila, bo moral pač potpeti, da pride na vrsto šele po 25. oktobra.

Ustanovitev Vseučiliške pomoči pri kr. univerzi v Ljubljani

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino smatrajo za umestno, da se vspodporna delovanje v prid vseučiliščnikom vzpostavi preko ene same ustanove.

odreja,

Člen 1. Pri Kr. univerzi v Ljubljani se ustanavlja »Vseučiliška pomoč«, kot vzporedna organizacija vsega podpornega delovanja v prid vseučiliščnikom. Vseučiliška pomoč je pravna oseba.

Člen 2. Viri dohodkov za Pomoč so: 1. zdravstveni fond, ki ga univerza že ima; 2. prispevki po 250 lir, ki jih morajo plačati vsi diplomiranci ali promoviranci ob prejemu diplome ali doktorske diplome. Enak prispevek morajo plačati tudi diplomiranci ali promoviranci katere koli univerze bivše jugoslovanske države ali inozemske, ki zahtevajo vpis v kak študijski inštitut ali se udeležijo natečajev, katere so razpisala javna oblastva. Takim prošnjam morajo biti priložene pobornice o opravljenem plačilu prispevka pri blagajni vseučilišča.

Člen 3. Vseučiliško pomoč upravlja direktorij, sestavljen iz: 1. rektorja univerze kot predsednika; 2. tajnika Zveze bojevnih fašistov ali njegovega odposlanca; 3. predstavnika ministrstva za narodno prosveto pri Visokem komisariatu ali njegovega odposlanca; 4. zaupnika Vseučiliške organizacije ali njenega odposlanca; 5. vseučiliškega profesorja — zaupnika Fašističnega šolskega združenja; 6. enega člana univerzitetne uprave. Upravni odbor zdravstvenega fonda se razpušča.

Člen 4. Navodila za poslovanje »Vseučiliške pomoči« se določijo v pravilih, ki jih sklene direktorij in predloži Visokemu komisarju v odobritev, nakar se objavijo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Člen 5. Ta naredba, s katero se ukinito vse druge, njej nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe o tem, stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Novo mesto

Za kanonika novomeškega kol. kapitlja je imenovan g. Strukelj Alojzij, župnik v Leskovcu pri Krškem, po rodu iz Sv. Vida nad Cerknico-Cestitamo!

DIVIJI KOSTANJ

po 60 cent. kg; zelišča, zelenjave, suhe in sveže gobe ugodno prodaje pri »ALPA, Vidovdanska cesta 18.

S. S. van Dyne:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

»Večerjala sem z gospodom Bensonom na njegovo povabilo. Njegovo vedenje mi je bilo vse prej kot všeč, in ko sva odšla iz restavracije, mi je postal še bolj odvraten. Na Times Squareju sem vzele avtomobilistu, naj ustavi, ker sem sklenila, da se rajši sama vrnem domov. Bila sem vsa zmešana in sem pozabila torbico in rokavice v avtomobilu. Ko je avto potem spet odšel, sem videla, da torbice in rokavice nimam več, ker pa nisem imela denarja, sem odšla peš dalje. Če so rokavice in torbico potem našli v Bensonovi hiši, se to z drugimi besedami pravi, da jih je moral odnesti s seboj on sam.«

»Tako sem mislil tudi jaz,« je dejal Vance. »Lep kos poti ste morali narediti do tu...« Potem se je obrnil k Markhamu s pomisljivim nasmehom in dejal: »Zdaj vidite, da gospodična St. Clairova ni mogla priti na svoj dom pred umorom.«

Markham je bil ves resen. Držal je šobo in ni odgovoril.

»In zdaj,« je nadaljeval Vance, »bi rad zvedel, ob kakšnih okoliščinah Vas je gospod Benson povabil.«

»Čez njen obraz se je potegnila senca. »Zgubila sem bila mnogo denarja za raznimi spekulacijami, ki sem se jih lo-

čila s posredovanjem gospoda Bensona. Prišel pa je trenutek, ko sem spoznala, da me on nepričakovano pogublja in da bi mi bil, če bi hotel, lahko pomagal, da bi dobila denar spet nazaj. Že nekaj časa pa je tega,« je pripomnila ter povsila oči, »zodkar me muči s svojim dvorjenjem. Šla sem v njegov urad ter mu jasno povedala, kar sem slutila o njem, on pa mi je odgovoril, da mi bo vse razložil, če grem tisti večer skupaj z njim na večerjo... Zelo dobro sem razumela, kam je pri tem meril, bila pa sem tako obupana, da sem sklenila iti tja, ker sem upala, da ga bom le prepričala.«

»Pa zakaj ste napovedali gospodu Bensonu točno uro, kdaj naj bi se večerja morala končati?«

»On je namignil,« je odvrnila dekle in ga presenečeno pogledovala, »da namerava dlje ostati tam. Jaz pa sem mu zelo jasno razložila, da ga bom, če sem že sprejela povabilo, da grem z njim na večerjo, pustila tam točno polnoč, kakor sem storila vselej, kadar sem šla zvečer ven. Pomisliti morate, da se resno ukvarjam s petjem in da to pomeni že neko žrtve, oziroma boljše rečeno, neko omejitve, ki sem si jo naložila, če ob kakršni koli priložnosti odidem domov polnoč.«

»Zelo hvalevredno in modro pravilo je pripomnil Vance. »Je bilo med Vašimi znanji to znano?«

»Seveda je bilo, tako da so mi celo vzdeli priimek Pepelica.«

»Mi hočete povedati, če sta to vedela tudi polkovnik Ostrander in gospod Pylfe.«

»Da, vedela sta.«

Vance se je za trenutek zamislil.

»Kako vendar, da ste šli tisti dan na čaj h gospodu Bensonu, ko ste vendar vedeli, da boste šli zvečer z njim na večerjo?«

»Nič čudnega ni bilo to. Ko sem zapustila urad gospoda Bensona, sem se zelo borila sama s seboj, preden sem sprejela povabilo na večerjo. Šla sem k njemu na dom, ker ga tedaj, ko sem se vrnila v urad, ni bilo več tam. Hotela sem mu še zadnjikrat reči, naj mi vrne moj denar in mu povedati, da zvečer ne bom prišla. A on se mi je začel smejať, hotel na vsak način, da mi bo postregel s čajem ter me poslal domov celo z avtomobilom, da bi se mogla pravočasno vrniti na večerjo.«

»Ko ste mu zagotavljali, da nočete z njim skupaj večerjati, čeprav ste bili obljubili, ste ga skušali tudi prestrašiti in ste mu omenili grožnjo stotnika Leacocka, ni res tako? On pa Vam je odgovoril, da ta grožnja ni nič drugega kot bav-bav.«

Dekle je znova ostmelo.

»Da,« je nato odgovorila tiho.

»Polkovnik Ostrander mi je dejal, da Vaju je videl z gospodom Bensonom v »Marseillesu«.

»Da, in s tem sem doživela veliko

sramoto. On je vedel, kakšne vrste žolček je bil Benson in me je nekaj dni prej celo zastrašil pred tem gospodom.«

»Dobil sem vtis, da sta si bila polkovnik in gospod Benson dobra prijatelja.«

»Da, bila sta, si vse do pred tednom dni. Stotnik pa je pri nekem bančnem poslu, ki si ga je zamislil pred kratkim gospod Benson, izgubil mnogo denarja, še več kot jaz: in razložil mi je bil, da je glede te stvari gospod Benson dal tak nasvet, da bi sam imel korist, midva pa škodo. Tisti večer v »Marseillesu« ni niti besede spregovoril z njim.«

»Povejte mi še kaj o tistih lepih draguljih, ki so se pojavili na pozornici tedaj, ko sta z Bensonom pila čaj.«

»Hotel me je podkupiti,« je odgovorila St. Clairova z zlovoljnimi nasmehom, ki je bil zgovornejši kot kakršna koli psovka, ki bi jo bila izrekala proti Bensonu. »Ta... plemeniti človek mi je skušal zaviti vrat in mi ponujal niz biservov, da bi me prvič z njimi okinčal ob priliki tiste nesrečne večerje, a zavrnila sem ga. Dejal mi je tudi, da mi bo, če bom pametna, ena in dvajsetega v mesecu podaril takšne dragulje, kakršni so bili tam na mizi, in morda celo vprav tiste.«

»Ze ena in dvajsetega,« je ponovil Vance. »Ste slišali Markham? Ena in dvajsetega zapade Pylfejeva menica, in če do tedaj ne bi bila plačana, preidejo dragulji v druge roke.«

Spet se je obrnil k gospodični St. Clairovi.

»Ali je imel gospod Benson pri večerji še vedno s seboj tiste dragulje?«

»Ah, ne! Mislim, da je po tistem, ko sem odklonila njegove bisere, sklenil, da mi nikoli več ne bo ničesar podaril.«

Nastal je kratek molk in Vance je med tem ljubezno in z zanimanjem opazoval gospodično.

»Zdaj pa nam izvolite še kaj povedati o pištoli. Pazite pa dobro, kaj bo ste govorili, kajti opozarjam vas, da se ne vjamete v kakšno zanjko.«

Videti pa je bilo, da se dekle ničesar več ne boji.

»Tisto jutro po umoru je stotnik Leacock prišel sem in mi priznal, da je šel okrog pol ene k Bensonu na dom z namenom, da ga umori. Videl pa je tam pred hišo gospoda Pylfeja in ker je bil prepričan, da gre on k Bensonu na obisk, se je premislil in spet odšel. Bala sem se, da bi ga bil Pylfe videl. Zato sem ga prosila, naj prinese svojo pištolo k meni na dom, ter mu naročila, naj reče, če bi ga kdo po njej vprašal, da jo je izgubil v Franciji... Jaz sem se celo bala, da Benson ni ubil on in da se bo potem iz ljubezni do mene zlagal, da ga je, in ko je odnesel pištolo z mojega stanovanja, da jo zažene v vodo, se je moj sum še povečal. To je tisto, zaradi česar nisem hotela odgovorjati na Vaša vprašanja. Hotela sem Vas pustiti v dvomu, da sem jaz zagrešila zločin, ker stotnika niste imeli na sumu.«

»In vendar Leacock v resnici ni lagal, ko vam je pripovedoval o dogodku tiste noči,« je pripomnil Vance.

Dolenjska zemlja in njeni ljudje so zdravi

Našo Dolenjsko si moramo ogledati od vseh strani: njen zemljepisni položaj, ljudstvo in njegov značaj ter gospodarstvo, ki ga vodi, oziroma bi ga lahko to ljudstvo vodilo v tej skromni božji deželici. Seveda moramo še omeniti higieno naše dolenjske vasi, ki posebno kaže zelo lep napredek.

Dolenjska zemlja je tako mehko in postopno nanizana z griči in višjimi hribi, da človek ne ve, kje naj išče vhod ali izhod v dolinico. Vsaka kotlina ali dolinica je ločena od druge in nima izteka. Se vodnica reka odzve: če ji sledimo, nas lepo vodi in ponikne, sami pa se znajdemo na pobočju nove strmine. Gozdovi pokrivajo te hribe in majhne gore, ki kot venci opletajo in prepletajo doline ter jih skrivajo radovednim očem. Bele skale pa, ki molijo iz hribin, zglejajo ko bele ovčice, ki silijo celo v najnižje predele dolin in kotlin. Nehote nas spominjajo na »nedolžne« bele skale na kraški značaj pokrajine, ki prevladuje, čim globlje v Belo Krajino prihajamo. So pa te skale volkovi v ovčjih oblačilih, ker nam povzročajo največje težave pri obdelovanju zemlje.

Naši Dolenjci so po duši mehki

toda zaprti kot njihove doline, ki si jih moraš približe ogledati, če jih hočeš spoznati. Njihov svet je zelo majhen ali pa tako velik, da ga ne morejo zapopasti, skratka: veliki otroci. Malokdaj ve, kako je v sosednji dolini, vsaka kotlina živi za sebe in pretežno večina ne ve, kaj dela sosed. Dasi po drugi strani marsikateri vasačen dobro pozna svet celo onstran »velike luze«, pa mu je prav malo znano, kakšen svet je onstran domače gore ali hriba. Kakor jih je zemljepisna lega ločila, tako ostajajo in le počasi pronicajo spoznavanje drug drugega, kakor pronicava voda v njihovih podzemskih jamah, kjer jim ustvarja krasne kapnike. — Njegova govornica je mehka, čeprav je njegova roka trda in žuljava od težkega dela v gozdu, na polju in senozi. Jasno. Saj je tudi njegova okolica mehka in prehodna brez velikih skokov. Čeprav tu pa tam prevladuje skalovje, tvori prehod gozd, senozi in končno polje. Nima visokih planin kot Gorenjci, kjer skala popolnoma prevladuje in sama moli svoje koščene roke visoko proti nebu, nedostopna za gozd in travnik, ki ji pusti globoko pod seboj. Zato je Gorenjec bolj trd in obdan s skorjo, kakor je svet, ki ga oklepa, oklenjen s samim skalovjem.

Dolenjec je pa tudi veseljak, kolikor mu dopušča boj za obstanek. V majhnim je zadovoljen: kruh, ržen in koruzen, mešan z ovsom, ječmenom in s prosom ter pogosto proti spomladni pomešan tudi s krompirjem. H kruhu pridenimo polček vina iz domačih gor, pa je bolj vesel kot človek, ki živi v največjem izobilju in razkošju.

Cvček je njegova najboljša pijača

in niti od daleč ne sanja o šampanjcu in glasi jazz, saj si sam prijetno zapoje: »Pridi Gorenje z mizle planine!« Če je dober pridelek, postane takoj samozavesten in pravi: »Takšnega smo pridelali, le pijte ga!« Ob bolj slabi letini pa se vda v božjo voljo in naprti uspeh ljubemu Bogu, češ: »Takšen pač je, kot nam ga je Bog dal.«

Mnogo vrst poljskih sadov prideluje marljivi Dolenjec, toda vsega malo, največ krompirja in koruže, ostalega pa po vrsti manj. Dovolj pridelava vinčica, saj preveč prodaja celo v »metropoli« Ljubljano, ki zna ceniti edino ta njegov pridelek, ko je ostale vedno izbirično sprejemala, ker je imela boljše in izbiro. Seveda je danes drugače. Toda preidimo na duhovno kulturo. Levji delež pri razvoju materinega jezika in slovenske kulture sploh ima Dolenjska. Samo Trubarja pogledimo, ki je slovensko pisal in učil: Veni puer, disce sapers!

»Pridi, publi, vuci se zastupiti!«

In takoj naprej v Laščah imamo spomenike naših literarnih delavcev Levstika in Stritarja. Pojdimo še dalje in obiščimo ob izviru Krke Jurčiča, ki nam je v svojem »Desetem bratcu« orisal ne samo Dolenjca, ampak Slovenca sploh in sicer od vseh njegovih dobrih in slabih strani. Pokazal je trdoživost in rodovitnost našega naroda, ki živi skromno in zadovoljno kot Krjavci s svojo kozo. Martinec Spak pa nam predstavlja preveč, ki

ISTITUTO CONVITTO „G. MARCONI“

VENEZIA

Campo S. M. Formosa 5866, tel. 23051

Ricevono iscrizioni anno scolastico 1942-43. Istituto (4. e 5. liceo classico e scientifico) — Istituto tecnico inferiore (4. e 5. superiore per ragionieri e geometri) — Istituto magistrale inferiore (4. e 5. superiore) — Preparazione licenza Scuola Media. — Possibilità guadagnare anno. Convitto — Semiconvitto — Esternato — Doposcuola — Accoglienza anche studenti di Scuole Regie. — Programma a richiesta.

Sprejemajo se vpisi za šolsko leto 1942-1943 za gimnazije (4. in 5.), klasični in znanstveni licej — Nižje (4.) in višje zemljepisno izobražbo — nižje (4.) in višje učiteljske — Priprava za maturo srednje šole. Možnost preskočiti šolsko leto.

Konvikt — Podkonvikt — Eksternat — Nadzor po pouku — Sprejemajo se tudi dijaki Kraljevih šol — Na zahtevo program.

Zdravnik gre s križem svet

V. HEISER

109

Vrhovnemu guvernerju sem na kratko popisal razvoj borbe proti črvesnim zajedalcem v Združenih državah, kako se je pozneje prenesla tudi na druge narode in kako nam je naše ravnanje služilo kot najprimernejše sredstvo, da smo prodrli med najsirovejši ljudske sloje ter jih poučevali, kakšne dobre in velike uspehe dajejo zdravstveni ukrepi. Poudaril sem mu, da se ljudstvom zdravstveni postopki ne dajo vsiliti tako nekako zviška, marveč da je treba začeti spodaj. Vse pa da je vprašanje potrpežljivosti, ne pa sile, če hočemo doseči stalen napredek na zdravstvenem polju. Pojasnil sem mu, kako je vprašanje črvesnih zajedalcev preprosto, tako da ga razume najbolj neuki človek; hkrati pa da rodi v širokih ljudskih plasteh željo, da bi se bolj temeljito seznanil z raznimi zdravstvenimi zadevami. Če je to delo opravljeno, sem razložil vrhovnemu guvernerju, da je pol bitke že dobljena. Posebej sem mu še podčrtal, kako zelo zdravstveni napredki vplivajo na večjo gospodarsko moč ljudstva. Končno sem mu še povedal našo željo, da bi smeli napraviti nekaj poskusov in preiskav

glede te bolezni tudi na Javi. Naposled sem mu še namignil, da kakor hitro bi prišli do primernega dogovora, bi poslali zdravstvenika, ki bi pomagal domači zdravniški službi.

Vrhovni guverner je bil zelo vpluden in prijazen mož. Dejal je, da bo z veseljem preučil celo vprašanje. Dal mi je tudi pismo za načelnika zdravstvenega oddelka doktorja W. T. de Vogla, ki naj bi nam v vsem pomagal, da bi si lahko vse ogledali in raziskali.

Dr. de Vogel nam je dal vedeti, da če gre za nove zdravstvene ukrepe, bo njegov oddelk bolj pripraven za delo kakor naša nova organizacija. Vendar je prav rad privolil v to, da bi naš odbor začel z raziskavami, ker se pač z našim poizvedovanjem samim nismo vtikali v posle njegove službe. Holandci ljubijo red in pri njih ne dosežeš velikih uspehov, če jim predlagas preveč zamisljivih načrtov. Zato ni kazalo drugače, ko da delamo prav počasi. Za mnoga leta je bilo moje geslo na Javi: previdnost in zopet previdnost.

V vseh deželah, ki sem jih prepo-

popotnik ne bi mogel izhajati z angleščino, čeprav tu pa tam ni zadostoval za znanstven ali salonski razgovor.

Da bi se z ljudstvom sporazumel mi je pomagala spretna domisljija. »Pidzi«, kar dobesedno pomeni: pri- »Pidzi«, kar dobesedno pomeni: pri-

Da bi se z ljudstvom sporazumel mi je pomagala spretna domisljija. »Pidzi«, kar dobesedno pomeni: pri- »Pidzi«, kar dobesedno pomeni: pri-

Holandci so se zavedali, da ne morejo pričakovati, da bi kdo razumel njihov jezik: zato so se učili angleščine, francosčine ali nemščine, da bi si laže pomagali. Ker pa jim je bila angleščina s svojimi posebnostmi pretežka, nemščina pa sorodna njihovu jeziku in vrh tega še mnogo bolj jasna ko angleščina, sem spoznal, da bom laže uspel z nemščino.

spremenijo pretežno gozdne v gozd, ostale pa v prave čiste senozi, da se v bodoče koscem ne bo treba loviti okoli grmovja ter med mahom iskati šope trave.

Tudi asanacija naše dolenjske vasi je dosegla s pronicanjem že lep kapnik. Vodovodov je še res mnogo v načrtih, toda tudi to je že veliko, posebno, če ljudstvo samo začuti potrebo po takem zboljšanju. Mnoge vasi imajo lepo urejene kapnice in opčne strehe, s katerih se steka čista voda v čisti in nepropustni prostor in nudi vsaj čisto vodo, čeprav ni trda. Velik je tudi napredek v higieni pri ureditvi gnojnih jam, po točnih higienskih predpisih. S tem so prenehale luže po dvoriščih in celo po cestah. Ceste so bolj suhe in lepo nasipane tudi skozi vas. V nekaterih vaseh jih ob sobotah celo pometejo, tako pazijo na čistočo na zunaj, pa ne mislite, da je to samo na zunaj. Dekleta in gospodinjje ob sobotah pridno poribajo tla v sobah, kuhinjah in hodnikih in odstranjuje temeljito vso nesnago, vključ vsem ugovorom starejših oseb, predvsem mož, ki jim ne gre v glavo ta sprememba in se bojijo za tla, da ne bi zgnila vsled vode in drgnjenja.

Prav prijetno je pozimi na obiskih, ko prideš v dobro prežračeno hišo, kjer niso več okna zabita za celo zimo in obložena z žaganjem, da ne bi zašel sveži zrak v sobo. Mnogi že vedo, da vraže za rane in druge bolezni prav nič ne pomagajo, ampak celo škodujejo. Posebno mladina nič več ne da nanje. Pridno pa se poslužujejo domaćih preizkušnih zdravil. In zmotno je tudi za medicino, če vsa domača zdravila že apriori izključuje. Moram še omeniti nošo: obleka je razmeram primerna, v kolikor mladina ne pretirava, posebno dekleta, ko nosijo ob nedeljah čevlje z visokimi petami, potem se tudi na spomlad prezgodaj prikažejo v polneti obleki. Pa v tem se prav nič od njih ne razlikujejo meščanke. Naše Dolenjce so toliko na boljšem, da med tednom popravijo, kar zagrešijo nad svojim zdravjem v nedeljo. Preprosto je na polju in izpostavljeni sončnim žarkom ter tako običajno okrevajo brez zdravniške pomoči.

Zato bo naš Dolenjec ostal pristen, zdrav in vesel, dokler bo korakal vzporedno z naravnim razvojem duhovne in snovne kulture ter bo obdržal tudi v sebi značaj svoje pokrajine, da bo vse novo pronicalo v njega po kapljicah, ki ga bodo oblikovale vnaprej kot človeka po božji Volji živčnega, preprostejšega in naravnega, na skromni zemlji, ki mu jo je Bog podaril!

les za Dolenjca največje premoženje

Tesno za gozdarstvom sledi živinoreja, ki se že precej časa goji emotorno in je pokazala že lepe uspehe. Pri živinoreji se je pokazala potreba po zboljšanju travnikov in ureditvi senozi, da se

Veliki prenosi lastninske pravice do nepremičnin

Ljubljana, 30. septembra.

Vse do zadnjih dni je bilo pričakovati, da bo letošnji september izkazal v zemljiški knjigi ljubljanske okrajne sodišče najmanjše število kupnih pogodb glede prodaje in nakupa raznih nepremičnin, ležečih v mestu in okolici.

Zemljiškoknjižni urad pa je zadnje dneve prejel kar paket kupnih pogodb, sestavljenih na posebnih, že tiskanih in primerno obsežnih formulirjih, pisanih v treh jezikih. Ti formulirji vsebujejo obširen, pravno utemeljen uvod in nato 10 členov, v katerih so določeni pogoji kupoprodaje in amortizacija kupnin. Zemljiškoknjižni urad je te dni sprejel v zbirko listin 13 takih kupoprodajnih pogodb, na osnovi katerih je bila prenešana lastninska pravica do goetovih, v katastrskih občinah mestne občine Ljubljanske se nahajajočih nepremičnin na imne »Emonac«, zavod za poljedelstvo in nepremičnine s sedežem v Ljubljani. V smislu dogovora od 29. julija 1942-XX glede kupoprodaje nepremičnin nemških izseljencev je omenjeni zavod prevzel s temi pogodbami od nemškega zavoda »Deutsche Umsiedlungs-Treuhandgesellschaft m. b. H.« v Berlinu več nepremičnin, ki so bile poprej last nemških izseljencev.

Med drugimi je »Emonac« prevzela s kupoprodajnimi pogodbami nepremičnine v Ljubljani

Solska naznanila

Drž. delovodska šola na tehniški srednji šoli v Ljubljani bo za šolsko leto 1942/43 sprejemala nove učence za prve letnike vseh oddelkov in sicer za gradbeni, strojni mojstrski, elektroinstalaterski in mizarjski mojstrski oddelke. Na gradbeni oddelk se sprejemajo zidarski, tesarski in kamnoseški pomočniki, na strojni mojstrski ključavničarski, mehaniški in kovaški pomočniki ter pomočniki sorodnih strok; elektroinstalaterski oddelk je pristopen izučenim elektrotehnikom, elektroinstalaterjem ter elektromonterjem, mizarjski mojstrski oddelk pa pomočnikom stavbnega in pohištvenega mizarstva. Prijave za sprejem se bodo sprejemale v petek, dne 2. oktobra od 8 do 11. K vpisu potrebna izpričevala in dokumenti so razvidni iz objave v stranski šolski veži (Gorupova ulica št. 10).

Na drž. klasični gimnaziji bo vpisovanje v tem redu: a) za prvošolce 2. oktobra od 8 do 12 in od 17 do 19 v ravnateljevi pisarni v Nunki ulici; b) za lanošče učence zavoda 3. oktobra, in sicer od 8 do 12 za razrede V do VIII, od 15 do 18 za razrede II do IV, razrede V do VIII, od 15 do 18 za razrede II do IV, in učence s tujih zavodov 5. oktobra od 8 do 12 in od 17 do 19 v ravnateljevi pisarni. Vse podrobnosti so razvidne na ogledni deski uršulnske meščanske šole v Nunki ulici. Vpisale se lahko (po svoji) tudi učenci, ki so internirani v kraljevinu. — Ravnateljstvo.

in sicer: Skubec Riccardo, Ljubljana, Gledališka ulica št. 3, nepremičnino vlož. št. 212 kat. obč. Ljubljana — mesto, obstoječo iz dveh zemljiških parcel vlož. št. 189 in 135/2 (nekdanja Čojzova hiša na Bregu) za 1.000.000 lir. Ta hiša, ki je bila po l. 1918. last industrijskega Petra Kozine, je bila pozneje po Kozinovi smrti na dražbi prodana za okoli 2.500.000 bivših din. — Dr. Balduin Sarina, Ljubljana, Dermotova ulica št. 23, nepremičnino vlož. št. 629 kat. občine Kapucinsko predmestje v izmeri 650 m² (vila) za 82.000 lir. — Dr. Poje Franc in Ana, Ljubljana, Cesta na Rožnik št. 35, vlož. št. 271 kat. občine Gradiško predmestje za 180.000 lir. — Pajk Pavel in Kunigl Marija rojena Pajk, prvi Ljubljana, Salendrova ulica št. 4, druga Gradec, Werrangasse št. 21, vlož. št. 261 kat. občine Ljubljana — mesto za 125.000 lir. — Navedene so še druge nepremičnine za manjše kupne vrednosti.

Nemški izseljenski pooblaščenec je dalje odobril kupoprodajno pogodbo, s katero je Tschada Ana, inženirjeva soproga, sedaj v Lavamündu, prodala Avgustu Koblički, tapetniku v Ljubljani, Bleiweisova (prej Tyrševa) cesta št. 100, zemljiško parcelo št. 361/16 (njiva) kat. občine Sv. Petra predmestje I. del v izmeri 611 m² za 70.265 lir. Kvadratni meter je bil po 115 lir.

V 13 kupnih pogodbah navedena kupnina znaša celotno 1.904.000 lir. V septembru je bilo drugače zaznamovanih 30 kupnih pogodb za celotno vrednost 3.082.565 lir in za 210.985 bivših din. Mnoge kupne pogodbe datirajo še iz leta 1939 in 1940.

Ljubljansko gledališče

Drama

Sobota, 3. okt. ob 17.30: »Večno mlada Salomae. Premiera. Red Premierski. Otvoritev nove dramske sezone.

Nedelja, 4. okt. ob 17.30: »Večno mlada Salomae. Izven.

Opera:

Četrtek, 1. oktobra ob 17: »Boheme. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

Nedelja, 4. oktobra ob 16: »Boccaccio. Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol.

ROKODELSKI ODER

»Kadar se utrga oblak«, je naslov delu, s katerim prične Rokodelski oder letošnjo gledališko sezono. Komur je za plemenito razvedrilo, ne bo zamudil te prilike. Drama se uprizar v nedeljo 4. oktobra ob 5. uri. Vstopnice so v predprodaji v Rokodelskem domu v nedeljo od 10 do 12 in 2 uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrkova 12, I. nadst.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 1. oktobra: Remigij, šl.
Petek, 2. oktobra: Angeli v.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. I. eustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Advokatski sindikat v Ljubljani je bil s strani nemškega selitvenega pooblaščenca za Ljubljansko pokrajino obveščen, da je prenesel v zvezi z izseljenjsko akcijo v Nemčijo tudi vse testamentne, ki so jih nemški izseljenci dali v shrambo pri svojih svoječasni zastopnikih-advokatih. Hkratu je naprosil pooblaščenca Advokatski sindikat, da povabi vse svoje člane, da sporoče sindikatu imena vseh nemških izseljencev, ki so dali take listine v hrambo tuk, advokatom in doslej teh listin še niso dvignili imena teh nemških izseljencev bo sindikat sporočil selitvenemu pooblaščenca.

Združenje kmetovalcev v Ljubljani opozarja vse one kmetovalce, katerim je bilo izstavljeno dovoljenje za prehod preko kontrolne črte do 30. oktobra t. l. Pripominjamo pa, da dovoljenja za potovanje z vlakom ne bodo podaljšali.

Ne izročajte nikomur živiliških nakaznic, čeprav s seboj prinesete še take tiskovine z željo, da bi jih izpolnili. Mestni preskrbovalni urad nikogar ne pošilja po živiliške nakaznice in mesarske knjižice, temveč samo dostavlja živiliške nakaznice ter so vsi dostavljenci mestnega preskrbovalnega urada že s tem dosti legitimirani, da prinesejo živiliške nakaznice. Samo tem vrnite živiliške nakaznice, ki jih niste upravičeni obdržati, vendar pa to vedno vpišite v potrdilo za sprejete živiliške nakaznice in podpisite s svojim imenom. Če bi pa kdo kljub temu zahteval živiliške nakaznice od vas, ga takoj legitimirajte in izročite policiji. Tudi vsak tak poskus naznanite brez odlaganja takoj mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mestnem domu.

Važno opozorilo davčne uprave za mesto Ljubljana ravnateljstvom drž. srednjih in meščanskih šol ter staršem otrok teh šol glede pravilnega plačevanja šolnin z ozirom na naredbo Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 20. okt. 1941, št. 131. Službeni list št. 86, stran 611-613. Prizadeti se opozarjajo, da se v takem zakonu biveš Jugoslavije, ki je še danes v veljavi, navedene takse v dinarski veljavi preračunajo po tečaju Lir 0.40 za Din 1.—, ne pa Lir 1.38 za Din 1.—. Torej velja za šolnino po tar. post. 315a takš. zak. isto. N. pr., če znaša davek na leto 304.— do 380.— lir, znaša šolnina za I. skupino 40 lir, za II. skupino 30 lir in ne 38. odn. 28.50. Pri tem se pa izrecno opozarja, da se osnove za preračun taks računajo po tečaju Lir 38.— za din 100.—.

K Komornemu koncertu Ljubljanskega kvarteta. Beethoven je izdal svoje kvartete opus 18, leta 1801. Njegovo znanje s takratnim dunajskim poslanikom Andrejem Cirilovičem Rozumovskem pa je pripravilo Beethova do tega, da se je lotil skladanja treh novih kvartetov, ki so bili gotovi maja 1806 leta. Knez Razumovski je bil glasbeni mecen in v njegovi hiši se je sestajal kvartet, v katerem je igral on sam drugo violino, prvo violino slavni Zupančič, violo Weiss in čelo Linke. Ta kvartet je posebno cenil Beethovna dela, ki je svoje najnovejše kvartete posvetil knezu Razumovskemu, poleg tega pa tudi 5. in 6. simfonijo. Poleg Beethovnovih kvartetov v F-duru bo izvajal Ljubljanski kvartet v ponedeljek, 5. t. m., ob pol 7 v veliki filharmonični dvorani še Lhotkov Koncert za godalni kvartet in Dvojakov Kvartet opus 35. Predprodaja vstopnic v Knjižarni Glasbene Matice.

Glas vrsta slovenskih književnikov sodeluje pri »Slov. knjižnici«. V drugem letniku »Slov. knjižnice« bomo okušali predstaviti zlasti slovensko mlajšo generacijo pisateljev — Krivec, Kunstelj, Beličič, Duhar, Tomažič, Šali, — izmed starejših pa Janeza Jalena, ki je spisal uvodno povest za drugi letnik pod naslovom »Bobri I. del. ter Plestenjaka, ki nas bo razveselil z lepo povestjo »Herodez«. Prav tako bomo izdali po eno knjigo pisateljev — Kersnika, Trdine in Levstika. Levstikova knjiga »Martin Krpan« je določena za nagrado rednim naročnikom »Slov. knjižnice«. Bo v večjem formatu, kakor je dosedajni format »Slov. knjižnice«, to pa zaradi tega, da bodo prišle bogate ilustracije, ki jih bo nad 90 in ki jih dela domači slikar Lojze Perko boli do veljave. Prepričani smo, da bo vsak bralec rad pristopil med naročnike »Slov. knjižnice« in tako na najboljši in najplemenitejši način dal opore stvarno in moralno, zlasti mlajši generaciji slovenskih pisateljev, ki hočejo bogatiti slovensko književnost. Ne odlašajte niti dneva, ampak se že danes naročite na »Slov. knjižnico« ter pritegnite med naročnike še svoje znance in prijatelje. Kdor bo pridobil 5 novih naročnikov, bo prejemal sam knjigo »Slov. knjižnice« zastonj. Knjige bodo za naročnike le po 6 lir v nadrobni prodaji pa mnogo dražje. Knjige lahko naročite pri upravi »Slov. knjižnice«, Kopitarjeva 6 — pri podružnici na Miklošičevi cesti 5 — pri Ljudski knjižnici, Pred Skofjo, kakor tudi po raznih trafikah in pri naših zastopnikih oziroma inkasantih.

Je tisti, ki mu je angleščina materin jezik.

Zdelo se je, da so bili njeni dvomi vsaj za trenutke pri kraju. A takoj nato se je pojavila druga težava.

»Rabli ste še neko drugo besedo To mora biti beseda v tajnem ključu.«

»Katera naj bi bila ta beseda?«

»D-a-r-l-i-n-g. Pogledala sem v slovar, ki pravi, da pomeni neko sladko stvar.«

»Darling ni sladka stvar. Ime osebe je, ime nekega človeka.« sem govorila obupno zagotavljala, ko sem videl, kako so vsi gostje nehali jesti in začeli prisluškovati mojemu zanimivemu pogovoru.

»O, ne, ne! Darling (beseda v angleščini pomeni: predragi, ljubček, in je posebno rada na jeziku zaljubljenca) pomeni sladko stvar. Beseda mora biti rabljena po tajnem ključu. Take brzojavke ne morem odpisati.«

»Jaz pa vam pravim, da jo morate takoj odpisati. Odpošljite jo v Singapoore, naj tam razsodijo.«

»A vendar,« je dejala obojavljaj se, »ne vem, če jo smem odpisati.«

»Dajte pošljite jo,« sem jo rotil. Potem sem takoj obesil slušalko in se vrnil na svoj sedež medtem ko so me spremljali radovedni in pomenljivi pogledi gostov, ki so bili vsi prepričani, da sem se pogovarjal z neko sladko stvarjo.

Večkrat je prišlo do zabavnih dialogov, čeprav tu pa tam ni zadostoval za znanstven ali salonski razgovor.

Da bi se z ljudstvom sporazumel mi je pomagala spretna domisljija. »Pidzi«, kar dobesedno pomeni: pri- »Pidzi«, kar dobesedno pomeni: pri-

Edini telefon, kar so jih imeli, je bil obsejen na zidu obednice. Snel sem slušalko in ob šepetanju številnih gostov zaslišal ženski glas: »Ali ste vi doktor Heiser?« »Da.« »Ali ste vi danes zjutraj oddali brzojavko?« »Da, kaj pa je?« »Ni angleška brzojavka. Mora pa biti v angleščini.« »Kaj pa ni prav?« »Beseda p-s-y-c-h-o-l-o-g-i-c-a-l. To ni angleška beseda.« »Gotovo, da je! Prav dobra in pravilna beseda je.« »Ne! Ni angleška beseda.« »Ni moja krivda, če se niste angleščine dobro naučili. O stvari naj sodi

Finska ne namerava skleniti ločenega miru

Ameriški časnikarji so izjavo finskega poslanika v Washingtonu zavili po svoje

Nemški poročevalski urad poroča iz finske prestolnice Helsinkija: O govorcih, ki so se razširile v tujini, čes da Finska namerava skleniti ločen mir z Rusijo in da je to namero razložil finski poslanik v Washingtonu pri nekem razgovoru s časnikarji, je bilo pretekli četrtek zvečer izdano v Helsinkih naslednje uradno pojasnilo:

»Ker so se v tujini razširila glede finske zunanje politike napačna poročila, pri katerih se opirajo na neke izjave finskega poslanika v Washingtonu, je finski poročevalski urad zvečer na pristojnem mestu tole:

»Ker so v časopisih Združenih ameriških držav zadnje čase izšli članki, ki v napačni luči prikazujejo položaj na Finskem, zlasti položaj glede prehrane, je finsko poslanstvo v Washingtonu sprejelo konec prejšnjega tedna zastopnike tiska na razgovor. Na tem sprejemu jim je bilo na podlagi obvestil, ki so prispela s Finskega, sporočeno, kakšno je res-

nično stanje na Finskem in zlasti kako tam stoji z vprašanjem prehrane. Postregli so jim tudi s smernimi poročili o tem. Poslanstvo je poudarilo, da so smernice finske zunanje politike ostale nespremenjene, takšne, kakor so jih vodilne finske politične osebnosti pri raznih prilikah podale.

Kaže, da je od vsega tega gradiva, ki so za pri tej priliki predložili ameriškim časnikarjem o položaju glede prehrane na Finskem, javnost postala pozorna le na oni del, ki zadeva zunanje politična vprašanja. To gradivo so kljub temu zlasti zunaj Združenih ameriških držav porabili za podlago nepravilnih sklepov. Tako so nekateri časopisi in radijske postaje celo trdile, da je finsko poslanstvo v Washingtonu dalo na znanje, da Finska želi skleniti s Sovjetsko Rusijo ločen mir. Spričo zagotovil, da je finska politika ostala nespremenjena, je zato treba povedati, da so vsa poročila in sklepanja o tem napačna in brez vsake podlage.

Nekaj gospodarskih iz raznih dežel

Japonska na prvem mestu v ribji industriji

Za japonsko kuhinjo je riba izredno važna, kakor je dobro znano vsem potnikom, ki so deželo vzhajajočega sonca že prepotovali. Riba je tamkaj bolj v navadi kakor pa govedina, svinjina in drugo meso. To je kaj naravno za deželo, kjer je ribarstvo bolj razvito kakor kjer koli po svetu. Japonske obale, ki se raztezajo v dolžino 15.115 kilometrov, so za ribištvo kar moč pripravne. A tudi podnebje ter različni morski tokovi večajo ribje bogastvo v ondrotnih vodah. Četrtnina vsega svetovnega ribištva je japonska. Medtem ko Velika Britanija in Združene države nalovita letno okrog milijon ton rib, daje japonsko ribištvo 3 tone, pri tem pa ni vset bogati vodni plen ob Sahalinu ter Koreji. Tudi sladkovodno ribištvo na Japonskem je precej bogato. Krape gojijo celo v riževih nasadih, ki jim vržejo letno okrog 660.000 jenov. Japoncem je krap starodavno znamenje sreče, moči in poguma.

Na Švedskem gojijo oljne rastline

Do aprila letošnjega leta so na Švedskem gojili gorčico na približno 13.000 hektarjih, maka za 600 hektarjev, lana za 1300 hektarjev, repice za 200 hektarjev in manjše površine sončnic. S tem so za sto odstotkov povečali nasad oljaric v primeru z lanskim letom. Računajo, da bodo pridelali okrog 21 tisoč ton semen, ki jim bodo dala 7500 ton olja. S tem bodo lahko krili 15 odstotkov predvojnne uporabe margarine.

Osuševalna dela tudi v Romuniji

Romunsko poljedelsko ministrstvo je začelo z velikimi osuševalnimi deli močvirij pri Brateșu v pokrajini Galac. S tem bodo pridobili okrog 14.000 hektarjev plodne zemlje, ki jim bo prišla prav zlasti za gojenje riža.

Gumi iz divjega trsa

Mnogo govorijo o težavah, v katerih so danes Angleži in Amerikanci, ker jim primanjkuje gu-

mija. V Aziji so izgubili velika posestva, kar gotovo močno občutijo. Zda si skušajo pomagati s tem, da bodo v južnoafriških gozdovih nasajali posebno divjo trto, iz katere baje lahko dobijo dobro gumijevo mleko, surovino za pravi kavčuk. Gre za trto Landophia, ki uspeva zlasti v Natalu in portugalski Afriki.

Najboljši bencin iz kavčuka

»CE« poroča iz Tokia: Malajski družbi za kavčuk se je posrečilo celo na tri načine pridobiti iz kavčuka bencin. Na podlagi enega teh treh načinov, pravijo, bo v bodoče mogoče v večjih množinah pridobivati iz kavčuka najboljši bencin, pa tudi razne vrste olja za mažo ter mazilo, ki človeka varuje pred malarijo. V bližini Kuala Lumpurja grade sedaj tovarno, v kateri bodo po sedanjih računih lahko naredili na leto do 30.000 sodov umetnega bencina iz kavčuka.

Kako je treba vzgajati mladega Romuna

S 1. oktobrom se je tudi v Romuniji začel šolski pouk. V zvezi s tem je romunski časopis pred kakšnim tednom napisal zanimiv članek, ki v njem med drugim poudarja, da bi bilo dobro, če bi v bodoče romunsko mladino po šolah vzgajali tako, da bi bilo v njej več domoljubnega čuta in narodne zavednosti. Romunska mladina — piše omenjeni časopis — naj bi bila ponosna na svoje romunstvo in na junaška dejanja svojih prednikov. Otrokom je treba vcepiti prepričanje, da je Romun po svojem rodu plemenitejši, kakor pa so njegovi sosedi. Naj bo Bolgar preprostejši in varčnejši, Srb bolj trd, naj ima Rus več smisla za umetnost, naj bo Madžar prevzetenjši, toda Romun mora vse te sosede nadkrijevati po bistrosti svojega duha in po zmrnosti, ki je lastna romunskim narodom.

Žrtve krvželnega partizanstva

Takih cvetočih, nadejnih življenjskih sil nas je oropalo krvželno partizanstvo. Na Polici, kraju groze, je padlo več bizovski, dobrunjskih in drugih žrtv, ki so padli pod komunističnim nožem. Prvi na sliki je Jakoš France iz Bizovika 12, drugi Cankar Jože, osmošolec iz Dobrunj, tretji oče Jakoš France iz Bizovika in telov. učitelj Milko Cankar iz Dobrunj.

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

»Oho, nikar ne bodite tako samozavestni, gospa Saellberg,« je odgovoril nadvrtar. »Videl sem jo v cerkvi. Resnično ni izgledala samo kot navedna gospodična iz prošnje. Le njeno držo bi morali videti! Tako mi je bilo, kakor da bi videl staro milostivo z Velikega Sjoetorpa zopet pred seboj. Pri tem mi je postalo kar toplo pri srcu.«

»No, naj bo kakor hoče s temi odklikami,« je dejala gospodinja. »Vsekakor sem jaz vesela, da dobimo mlado gospo na dom. Sedaj bodo spet plesi in družbe. Potem bomo pač emali pokazati, kaj znamo. Potem bo vse nekaj drugega, kakor sedaj, ko je treba iz dneva v dan kuhati le za nekaj gospodov, ki svoja jedila enostavno pogoltajo.«

»Če potem le ne bo premalo dobrot ostalo za vas,« je smeje odvrnil vrtnar. »Kdor je bil dolga leta v šoli gospe Forsius, se razume na gospodinjstvo, da veste.«

Tedaj je odhitel proti vratom, kajti sedaj se je bilo treba zares z vso naglico lotiti dela. Če je hotel postaviti kar štiri slavaloke, povrh pa okrasiti tudi hišni vhod z začetičami iz cvetlic, potem zares ne sme več izgubljati časa s klepetanjem.

Toda nadvrtar se vseh teh nalog ne bi mogel lotiti, če mu ne bi priskočilo na pomoč toliko pridnih pomagačev. Toda človek si mora predstavljati, kakšno radost je povzročila ta novica na vsem posestvu in v vsem rudniku. Ah, tam zgoraj v gospodarski hiši bo zopet gospodinja, zopet bodo imeli svojo milostivo, h kateri bodo lahko prihajali razkladat svoje križe in težave. Gospodinja darica pomeni vendar nekaj drugega kakor pa gospodar. Ona bo doma in z njo se bo dalo govoriti o otrokih in o kuhli. Novica, da bo prišla že današnji dan, je bila prevesela, da bi mogla biti resnična.

Nekaj fantov je raztrosilo veselo novico med vsemi tistimi, ki so spadali na Veliki Sjoetorp, in v vseh hišah in bajtah so lepšali, kolikor so le mogli in potem prihajali proti gospodarski hiši; da bi pasli oči na blesku novoporočencev. Toda vsem, ki so prišli do hiše, so takoj odkazali delo. Postavili so slavaloke. Stare zastave in zastavice, ki so jih uporabljali pod prejšnjimi lastniki, so razobesili vzdolž poti. Privlekli so na dan tudi dva mala topiča. Bilo je pred hišo takšno življenje in vrvenje, kakršnega si je bilo skoraj težko predstavljati.

Ko sta se potem novoporočenca pripeljala okrog šestih na področje Velikega Sjoetorpa, je bilo že vse v redu.

Pri prvem slavaloku, ki je stal že sredi gozda, so ju pozdravili kovači iz rudnika, ki so prinesli tudi svoje veliko kladivo. Pri drugem, ki je bil na robu gozda, so stali vsi rudniški poljski delavci in so pozdravili zakonski par, noseč na ramah lopate. Pri tretjem, ki je stal ob vhodu v drevored, so mlinarji in žagarji vpili živijo, pri četrtem, ki je stal pred vstopom v dvorišče, pa je stal nadvrtar, obkrožen od svojih podrejenih, in izročil sijajen šopek. Pred poslopjem samim pa so se razpostavili upravitelj, knjigovodja, gospodinja in služkinje, ki so pripognile kolena in se priklanjale.

Prav za prav pa ni bilo vse v tako lepem redu, kakor je bilo tukaj popisano. Vsi ljudje so bili židane volje, kričali so in vpili živijo na vse grlo, celo tedaj, ko je kočija odpeljala mimo slavaloka, kjer so držali častno stražo. Otroci so tekali zares na nesvečan način skupaj s kočijo kakor za stavo, topiči pa so ustrčili v trenutku, ki je bil najbolj nepričakovan. Toda vse skupaj je bilo lepo in svečano in pokojna gospa deželnega svetnika bi bila gotovo zadovoljna nad častjo, ki jo je izkazal Veliki Sjoetorp in njen stari nadvrtar.

Schagerstroem, ki gotovo ni računal na tako velikopotezni sprejem, je bil že na tem, da bo stresel jezo nad drznostjo, ki so jo pokazali njegovi podaniki, toda preden je njegovo neugodje prišlo do izraza, je na srečo vrgel pogled na Karlino.

Sedela je s smejočimi se ustnicami, toda istočasno se je zasvetila solza v njenem očesu, roki pa je držala sklenjeni v naročju. »Kako lepo, kako lepo!« je šepetala. »Kako čudovito lepo!«

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

19.

Pomponija in Aulus sta se potem zaprla v knjižnico. Pomponija je sedla in napisala prošnjo za Akto, nekdanjo Neronovo ljubljeno, ki je bila čisto drugačna kakor sicer ženske v cesarjevi palači. Aulus je sklenil, da pojde takoj k cesarju, ker je bil prepričan, da ga je nekdo naščuval, naj vzame Ligijo iz njegove hiše. Z ženo sta ugibala, kdo bi ugnil to biti in nazadnje sta dognala, da je bil to Petronij, nihče drugi. Ligijo hoče zase ali pa za Vinicija — to je pomenil njun obisk v Aulovi hiši.

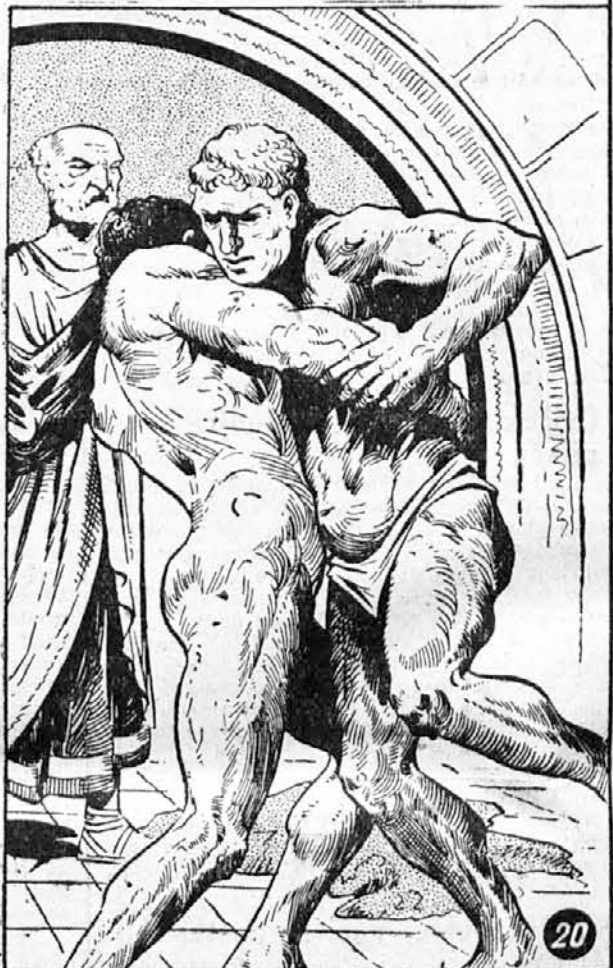

20.

Aulus pred cesarja sploh ni mogel. Govoril je samo s cesarjem in nekdanjim učiteljem, modrijanom Seneko, ki mu je pravil same bridke misli. Nato se je dal zanesti do Vinicija. Dobil ga je pri telesnih vajah z učiteljem borilstva. Pogled na Vinicija, ki se je zabaval mirno, ko da se ni zgodilo nič, je Aulus razburil. Začel je Viniciju očitati. Ko je ta zvedel, kaj se je zgodilo, je prebledel in dejal:

»Vrni se domov in me čakaj. Če se je res zgodilo kar praviš, bom prej ubil njo in sebe. Ne Petronij in ne cesar je ne bosta imela!«

Aulus je krenil domov in čakal. Pričakal je pa samo Vinicijevo pismo, ki mu je sporočalo, da je bilo dekle odpeljano po cesarjevi volji in da ni pomoči...

Brzjavne žice — vremenški preroki

V prejšnjih časih je bilo precej razširjeno mnenje, da je iz brnenja brzjavnih žic, ki jih veter pozibava sem in tja, mogoče sklepati, kakšno bo vreme v prihodnjih štiri in dvajsetih urah: lepo ali grdo. Neki češki profesor se je pred nedavnim lotil naloge, da znanstveno dožene, v koliko je takšno naziranje utemeljeno. Ugotovil je, da na tistem kraju, kjer je delal svoje poskuse, brzjavne žice zabrne le tedaj, če piha severovzhodnik, pa še to le tedaj, če je veter primerno močan, ali z drugimi besedami, če ima zadostno hitrost. Niti enkrat niso žice zabrnele, če je veter pihal iz kakšne druge smeri. Ker pa v krajih, kjer je tisti češki profesor prisluškoval brnenju brzjavnih žic, severovzhodnik prinaša vedno lepo vreme,

se lahko iz tega sklepa, da ima brnenje brzjavnih žic res neko zvezo z vremenom v prihodnjih štiri in dvajsetih urah, vsaj v tistem českem kraju. Za vsak drug kraj pa bi bilo seveda treba narediti posebej poskuse.

Prvi svetilnik na svetu

Veste, kje in kdaj so postavili na svetu prvi morski svetilnik? Najbrž ne boste uganili in zato vam raje pokličemo na pomoč neko zanimivo poročilo iz Aten, ki pravi, da so prvi morski svetilnik zgradili leta 285. pred Kr. pred aleksandrijskim pristaniščem v Egiptu. Na to misel je prišel kralj Ptolemej II. Dal je zgraditi morski svetilnik iz belega marmorja, visok 135 metrov.